

A nyelvrokonság

Készíts egy elképzelt interjút egy nyelvészrel egy diáklapba! E nyelvész nemrég fedezte fel, hogy a lady (= hölgy) angol szó egy összetételből származik: „hláf-díge”, ennek jelentése ‘kenyérdagasztó’, a lord (= úr) pedig ugyanígy jött létre a „hláf-weard” alakból, aminek ‘a kenyér őrzője’ volt a jelentése. Az interjúalany ezt magyarázza is meg, az újságíró pedig érdeklődjön arról, hogyan is végzi egy ilyen tudós a munkáját!

(Megjegyzés: bár az angol nyelvész felfedezése valódi, Te a saját fantáziádra támaszkodj a jelentés magyarázatánál!)

- Ön azonnal napjaink legismertebb nyelvtudósává vált, amikor megfejtette a lady és a lord szó eredetét. Büszke az eredményeire?
- Köszönöm a felvezetést, valóban jó, hogy a nyelvtudományról szó van a hétköznapokban is. Valójában ez egy csapatmunka, sok korábbi tudományos eredményre támaszkodunk egy-egy szófejtésnél.
- Akkor tehát, elmondaná nekünk, mi is a két szó eredete?
- Röviden annyi, hogy mindkettő összetétel, csak ez idővel elhomályosult. Az „l”-es előtag a „hláf” germán szóból ered, ami kenyeret jelent, a második tag a nő esetében „díge”, vagyis dagasztó, a férfi esetében pedig „weard”, vagyis őrző. A két nem fő gazdálkodási feladatát adja meg az összetétel.
- És hogyan jutnak el idáig, miként dolgozik egy nyelvtörténész?
- Először is összehasonlítjuk a rokon nyelveket, megkeresünk bizonyos szavakat és jelentéseket, és ezeket összevetve mintegy visszafelé haladunk az időben. A szabályos hangváltozások alapján próbáljuk kitalálni, hogyan hangzottak régen a szavak. Itt például azt, hogy olyan végződéseik voltak-e a szavaknak, amelyek lekophattak. Persze használjuk

a többi tudomány eredményeit, itt a történettudomány és néprajz nagy segítségünkre volt.

- Tudna mondani konkrétumot?
- Igen, az angol nyelv korai szakaszának idejéből találtak olyan ábrázolásokat, ahol a férfi és a nő mellett is feltűnt a búza vagy a kenyér motívuma. A történészek pedig kiderítették, hogy ekkoriban a vagyont elsősorban a földben mérték. Így aztán rájöttünk, hogy a kenyér a tekintélyes urakat és hölgyeket jelenti, vagyis akár a megnevezésükben is benne lehetett. Nem ritka, hogy ezek a szavak, az úr és a hölgy más dolgokkal is összefüggenek: például a magyar hölgy szó eredeti jelentése ‘menyét’, az úr szóból pedig olyan keletkezett, mint az „ország”.